

Seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnan kokous 2/2017

Pöytäkirja

Aika 2.5.2017, klo 13.00-15.00

Paikka Valtiovarainministeriön kokouskeskus, Mariankatu 9, neuvotteluhuone Jakovara

Jakelu Seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta

Kutsutut Jäsenet ja (*varajäsenet*)

Puheenjohtaja Mika Leppinen

~~Varapuheenjohtaja Laura Hänninen, Helsingin yliopisto~~

Koiratoiminta

Tapio Eerola, Suomen Kennelliitto ry

~~(Tapio Toivola, Suomen Palveluskoiraliitto ry)~~

Kissatoiminta

Veikko Saarela, Suomen Kissaliitto

~~(Toija Viita-aho)~~

Hevostoiminta

Katja Hautala, Suomen Hippos ry

~~(Ismo Kovanen, Suomen Hevosomistajien Keskusliitto ry)~~

Eksoottisten eläinten harrastustoiminta

Joonas Gustafsson

~~(Jarmo Tuutti, Suomen eksoottisten eläinten harrastajayhdistysten liitto ry)~~

Seura- ja harrastuseläinten hyvinvointia koskeva tutkimus

Tarja Koistinen, Luonnonvarakeskus Luke

~~(Anna Hjelm-Björkman, Helsingin yliopisto)~~

Seura- ja harrastuseläinten pitoon liittyvä etiikka

Paula Hirsjärvi

~~(Elisa Aaltola)~~

Maa- ja metsätalousministeriö

Tiina Pullola

~~(Pirjo Tomperi)~~

Elintarviketurvallisuusvirasto

Taina Mikkonen

~~(Marjukka Anttila)~~

Käytännön eläinsuojeluvalvontatyötä tekevä viranomainen

Maria Wahlfors, Pirkkalan ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkö

~~(Jessica Löfgren-Eriksson, Etelä-Suomen aluehallintovirasto)~~

Vapaaehtoinen eläinsuojelutyö

Kati Pulli, SEY Suomen eläinsuojeluyhdistysten liitto ry

~~(Laura Uotila, Eläinsuojeluliitto Animalia)~~

Käytännön eläinlääkintätyö

Mari Vainionpää

~~(Anne Sjöholm)~~

Seura- ja harrastuseläinkauppiat

Juha Strengell, Suomen Lemmikki liitto ry

~~(Harri Laakso, Suomen Lemmikki liitto ry)~~

Kuluttajat

Timo Niemi, Kuluttajaliitto Oy

~~(Santori Pionimäki)~~

1. Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 13.20.

2. Kokous järjestäytyi; paikalla oli 12 jäsentä. Etäyhteydellä osallistuivat lisäksi Tarja Koistinen ja Taina Mikkonen (klo 13.45 alkaen).

3. Edellisen kokouksen pöytäkirja hyväksyttiin pienin muutoksin.

4. Maa- ja metsätalousministeriöstä kerrottiin, että luonnos uudeksi eläinsuojelulaiksi valmistuu pian ja 7.6. pidetään tiedotustilaisuus lakiuudistuksesta. Kutsu lähetetään neuvottelukunnalle piakkoin.

Uusi ministeri Jari Leppä aloittaa tehtävässään toukokuun alussa.

Keskusteltiin hevosen määrittelystä tuotantoeläimeksi tuotantoeläindirektiivissä ja eläinsuojelulakiluonnoksessa.

Eläimen itseisarvon käsite lakiluonnoksessa herätti myös keskustelua. Itseisarvokirjausta puoltaa ohjausryhmän positiivinen kanta sekä se, että eläimet ovat mm. EU:n yhteisen Lissabonin sopimuksen mukaan tuntevia olentoja. Useiden muiden Euroopan maiden eläinsuojelulaeissa myös määritellään eläimillä olevan itseisarvo. Keskusteltiin mahdollisuudesta, että eläimen itseisarvon kirjaaminen lakiin vaikuttaisi eläinsuojelurikosten rangaistusten koventamiseen. Muutosta rangaistuksiin ei katsottu olevan näköpiirissä lähiaikoina, mutta kirjaus mahdollistaisi sellaiset tulevaisuudessa.

Vieraslajien torjuntasuunnitelmat ovat parhaillaan lausunnoilla; kuka tahansa voi jättää niihin lausunnon (www.lausunnolla.fi). Vieraslajilistoilla on muutamia seura- ja harrastuseläimiäkin, kuten punakorvakilpikonna.

Katja Hautala ilmoitti lopettavansa työt Hippoksessa 2.5. Hautalan varajäsen Ismo Kovanen on ilmoittanut olevansa käytettävissä neuvottelukunnan jäseneksi. Puheenjohtaja huomautti, että jäsenet on valittu henkilökohtaisesti edustamaan neuvottelukuntaan tiettyä alaa, ei järjestöjä ym. Valtioneuvosto nimittää neuvottelukunnan jäsenet.

5. Luonnosteltiin kannanottoa luonnonvaraisten eläinten ottamisesta lemmikiksi. Lemmikkikaupan edustus ei ollut tyytyväinen lausunnon sisältöön, erityisesti perusteluun ”kaupalliset syyt eivät ole hyväksyttävä peruste tehdä poikkeusta”. Lemmikkikalojen hyvinvoinnin takaamista pyynnin, kuljetuksen ja kaupan yhteydessä perusteltiin toimijoiden omalla valvonnalla ja vastuulla sekä kannattavan liiketoiminnan ylläpidolla. Kannanoton katsottiin tällaisenaan oleva haitallinen akvaariokalakaupan alalle.

Vastakkaista näkökulmaa perusteltiin sillä, etteivät eläimen elämän pituus ja laatu liity aina toisiinsa. Katsottiin, että seura- ja harrastuseläinten asiaa ajavan neuvottelukunnan on pysyttävä tasapuolisesti kaikkien seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin edistämiseksi. Kalojen käyttötarkoituksella (lemmikki, harrastustoiminnan kohde tai ruoaksi pyydetty kala) ei katsottu voivan olla vaikutusta siihen, miten vakavasti kalojen hyvinvointiin suhtaudutaan.

Eettisin perustein todettiin olevan johdonmukaista, etteivät kaupalliset syyt ole hyväksyttävä peruste minkään lajisen eläimen hyvinvoinnin heikentämiselle. Kannanoton katsottiin tällaisenaan kohtelevan kaloja samanarvoisesti muiden eläinten kanssa. Muistutettiin myös viime aikoina lisääntyneestä tutkimustiedosta kalojen kognitioista ja kyvystä tuntea kipua. Kannanottoon ehdotettiin lisättäväksi pyynnin, kuljetuksen ja kaupan oheen maininta siitä, että kala voi joutua senkin jälkeen kärsimään pitkäkestoisesta stressistä elämänsä aikana akvaario-olosuhteissa.

Kalan ottaminen lemmikiksi ihmisen hovin vuoksi katsottiin olevan vielä kyseenalaisempaa kuin kalan ottaminen kaupallisista syistä (myytäväksi). Kalojen hyvinvoinnin arviointia pidettiin vaikeana. Rajaeläinlääkäriin kokemus kalojen hyvinvoinnin arvioinnista oli, että arviointi on haastavaa.

Valvovan viranomaisen näkökulmasta todettiin, että kalojen alkuperää on äärimmäisen vaikea luotettavasti todentaa ja valvoa.

Kaupan edustuksen mukaan kalojen hyvinvointi pyynnin, kuljetuksen ja kaupan yhteydessä voidaan taata, eikä kaloja kuole niiden yhteydessä. Edelleen huomautettiin, ettei hengissä selviytyminen vielä itsessään indikoi hyvinvointia.

Eläinten hyvinvoinnin tutkimuksen näkökulmasta eläimen säilyminen hengissä ei kerro vielä hyvinvoinnista, vaikka kuolleisuus onkin eräs hyvinvoinnin mittari. Kalojen hyvinvointia voidaan mitata ja arvioida, ja esimerkiksi kuljetusten on tutkitusti todettu aiheuttavan kaloille huomattavaa stressiä ja muita hyvinvointiongelmia. Kalojen hyvinvoinnin määritelmä ja mittausprotokolla voisi auttaa eläinlääkäreitä arvioimaan hyvinvointia. Korostettiin, ettei kysymys kalojen hyvinvoinnista ole mielipidekysymys vaan tutkimuksen keinoin selvitettävä asia, jota voidaan asianmukaisin mittarein mitata ja arvioida.

Kalojen pyynti luonnosta kannan ylläpitämiseksi herätti kysymyksen siitä, eivätkö F3-polven jälkeläiset pysty enää lisääntymään keskenään. Kaupan edustus tarkensi, että sukupolvet F3:sta eteenpäin kyllä lisääntyvät, mutta niillä ei enää katsota olevan jalostusarvoa. Tämän katsottiin toisaalta estävän sellaisten kalakantojen syntymisen, jotka olisivat sopeutuneita olemaan lemmikkinä. Domestikoituneet eläimet eivät stressaannu ihmisen seurasta samalla tavalla kuin villit, mikä edistää domestikoituneen eläimen hyvinvointia. Lisätietoa F3-polven jälkeiseen jalostusarvon nollautumisen syistä toivottiin.

Kannanottoon toivottiin vielä konkreettista ehdotusta järjestelmästä, jolla kalan geneettinen alkuperä pystyttäisiin jäljittämään ainakin niitä asiakkaita varten, jotka haluavat varmistua siitä että lemmikiksi otettava kala ei ole luonnosta pyydetty.

Luonnonvaraisten eläinten riistäminen alkuperäisestä elinympäristöstään kajoaa niiden itseisarvoon merkittäväällä tavalla. Utilitaristisen näkökulmankin mukaan se hyöty, mikä mistä tahansa ihmisen toimesta koituu muille, täytyy olla merkittävä, jotta se oikeuttaa yksilön itseisarvoon kajoamisen.

Hyvinvointisertifikaattien asiallisuutta epäiltiin ja peräänkuulutettiin niiden aitouden ja paikkansapitävyyden selvittämistä. Todettiin, että tieto ainakin matelijoiden alkuperästä häviää helposti ketjussa.

Kaupan edustus painotti, että kyse ei ole pelkästään kaloista vaan myös muista seura- ja harrastuseläimiksi myytävistä eläimistä. Eläinten kuljetuksissa pitäisi kiinnittää huomiota myös mm. koirien kuljettamiseen nykyistä enemmän – kannanoton ei katsottu olevan tältä osin reilu, jos ainoastaan kalojen kuljetusta kritisoidaan.

Luonnosta suoraan pyydettyjen kalojen osuus myynnissä olevista akvaariokaloista on esimerkiksi eräällä merkittäväällä suomalaiskauppialla n. 20 %. Kalat on pyydetty luonnosta, sillä niiden viljely ei ole mahdollista.

Eettisen eläinkaupan sertifikaatti ei hyväksy luonnosta pyydettyjä nisäkkäitä, lintuja eikä terraarioeläimiä. Kalojen kohdalla samaa ei vaadita sertifikaattiin, sillä niiden alkuperän määrittäminen on vaikeaa. Pyrkimys on saada kalat valvotuista oloista lähikasvatustalolta, mutta sitä ei tällä hetkellä pystytä sertifikaatissa vaatimaan.

Puheenjohtaja pyysi eläinten hyvinvointitutkimuksen edustajia kartoittamaan tutkimuksen näkökulmaa kalojen hyvinvoinnista ja niiden pyynnistä, kuljettamisesta ja myöhemmästä selviytymisestä seuraavaa kokousta varten. Ehdotettiin myös otettavan yhteyttä harrastus- tai ammattisukeltajiin tai esim. Sea Lifen asiantuntijoihin, jotka havainnoivat kaloja niiden omimassa ympäristössä. Pohdittiin, pitäisikö kannanottoon lisätä kommentti siitä, mitä ”vahinkotuonneille” esim. vihannesten ja kukkien joukossa tehdään. Lemmikkikaupan edustukselta toivottiin lisää tilastotietoa luonnonvaraisten kalojen, matelijoiden ja sammakkoeläinten osuuksista jne. seuraavaa kokousta varten.

Kannanoton muotoiluun korjauksia esittäneitä pyydettiin toimittamaan korjaukset ja muutokset kirjallisina seuraavaan kokoukseen. Selkärangattomat päätettiin jättää tämän kannanoton ulkopuolelle selkeyden nimissä, mutta niihin tullaan palaamaan myöhemmin. Myös selkärangattomien kyvystä tuntea kipua, pelkoa ja muita tunteita saadaan jatkuvasti lisää tutkimustietoa.

6. Neuvottelukunta suunnitteli Mitä tehdä kissoille -seminaaria. Ministeriö voi järjestää tilat Säätytalosta seminaaria varten. Päivämäärä päätetään neuvottelukunnan puheenjohtajiston ja kissa-asiantuntijoiden sekä SEYn kesken ja varmistetaan ministeriöltä tilat. Sponsoreiden käyttäminen on mahdollista ministeriön puolesta. Neuvottelukunta pohti mahdollisuutta pyytää alan kaupallisia toimijoita sponsoreiksi mm. ulkomaisten puhujien saamiseksi paikalle.

Seminaarissa nostetaan esiin sekä kissojen jalostus- ja harrastustoiminta että kissojen hylkääminen ja villiintyminen, arvostuksen puute ja rekisteröinnin, tunnistamisen ja steriloinnin hyödyt ym. SEY tarjoaa tilat

työryhmälle (puheenjohtajisto, SEYn edustus, Kissaliiton edustus) jatkotyöskentelyä varten. Seminaarin puhujiksi toivottiin myös suomalaisten kissanomistajien edustajia (esim. Outi Vainio, Saira Savolainen, Päivi Ylikorpi, Suvi Kosonen, Teija Viita-aho, Kirsi Juuti) ja villikissaongelmaan perehtynyttä valvontaeläinlääkärinä (Maria Wahlfors). Seminaarin ajankohtana luonnos uudeksi eläinsuojelulaiksi on jo tiedossa/lausunnoilla – Kissaliiton edustus voi mahdollisesti antaa oman lausuntonsa lakiluonnokseen seminaarissa.

Villiintyneiden kissojen tilannetta pidettiin suurimpana kissoihin liittyvänä eläinsuojeluongelmana, mutta seminaarissa voidaan puhua myös muista kissoihin liittyvistä hyvinvointi- ja eläinsuojeluaiheista. Kissan ”helppoutta” lemmikkieläimenä voitaisiin pohtia: pitääkö kissan olla tai onko se helpompi lemmikkieläin kuin esim. koira. Seminaarin tavoitteena on kissan arvostuksen nostaminen lemmikkieläimenä.

Työryhmä aloittaa seminaarin valmistelut. Työryhmää johtaa Kati Pulli, jolle halukkaat voivat ilmoittautua.

7. Muita asioita ei ollut.

8. Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.15.

Helsingissä 2.5.2017

Mika Leppinen, puheenjohtaja

Tiina Kauppinen, sihteeri